

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.

Na pol roka --- 2 " --- "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedny redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 púp. komorník.

Majitel' a vydavatel':

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Predstavenie Ježiška v chráme.

Zabezpečenie robotníkov.

Zo stránok v koalíciu spojených utvorená vláda v zasadnutí snemovne dňa 7. februára vydržiavanom nastúpila dejisko veľkých sociálnych činov. Začalo sa totiž v tomto zasadnutí pojednávanie zákonnej predlohy zabezpečenia a poistenia robotníkov na pád choroby a na pád nehody. Minister obchodu označil v reči svojej do života uvedenie tejto predlohy ako prvý krok na poli sociálnej politiky terajšej vlády. Táto predloha má ten vznešený cieľ, aby robotníkom a rodine jejich počas choroby a nehody dostalo sa zodpovednej pomoci a podpory. Minister obchodu osvedčil sa spolu, že po prijatí tejto predlohy predostre snemu zaraz ďalšie predlohy o obrane robotníkov a o novom zákone priemyselnom. Ponevác sa nemôže trpeť, aby chudobný ľud práve vtedy platil vysoké, úžernícke úroky, keď je podpory najpotrebnejší, za cieľuprimerané drží minister obchodu, aby snemu čo skorej predostrená bola zákonná predloha ku sriadeniu záležitosti záložníc. Osvedčil sa minister obchodu aj o tom, že vypracuje návrh zákona o zabezpečení kupeckých a priemyselných zamestnancov a robotníkov na pád staroby a práceneschopnosti. Konečne tej nádeji dal výraz minister, že do života uvedením spomenutých zákonov natoľko rozkvitne hmotne naša krajina, že svojim časom predložený bude môcť byť snemu návrh zákona o zabezpečení vdov a sirôt robotníkov. Jestli snem ministra obchodu do výhľadu postavené návrhy prijme a jestli oni všetky skutočne aj do života uvedené budú, vlast naša bude stáť v sociálnom ohľade na prvom mieste medzi európskymi štátmi.

Kto dostatočne zná program kresťanskej ľudovej strany, musí vyznať, že všetky tie zákonné predlohy, na ktorých uskutočnení a do života uvedení pracuje terajšia vláda, úplne zodpovedajú tomu, za čo táto strana politická od počiatku jej jestvovania nepretržene bojovala. Minister obchodu vyznal na sneme, že ho pri predostrení týchto predloh len city lásky viedly. City tej najčistejšej lásky k ubiedenému ľudu viedly vždy aj kresťanskú ľudovú stranu, keď bojovala za tieto zásady. Tomuto dal výraz vyslanec kresťanskej ľudovej strany dr. Alexander Ernszt v tej reči, ktorou zákonnú predlohu za-

bezpečenia robotníkov na pád choroby a nehody vysvetlil. Nedovoľuje nám priestor nášho časopisu zvláštnu reč túto v celej rozsiahlosti uverejniť a podávame z nej preto len krátke úrivky v nasledujúcom:

Dr. *Alexander Ernszt* povedal začiatkom reči svojej: Najdôležitejšia vec pred štátom je človek, občan, jeho blahobyť, kultúra a pokoj. Sociálnou politikou začali sa najprv zaoberať v Nemecku. Bismarcka svojim časom zastaviť chceli v jeho sociálnej politike a zastaviť chceli ho tým, že sa odvolávali na slobodný vývin vo Francúzsku. Bismarck protivníkom svojim odpovedal na to dľa jeho drzej obyčaje: «Vo Francúzsku každý robotník má právo od hladu umreť». Takéhoto práva a takejto verejnej slobody si my nežiadame. Odôvodnené je týmto prítomné počínanie nášeho zákonodarstva, bo od tohoto závisí:

Pokoj budúcnosti.

Zabezpečenie robotníkov neslobodno považovať ako dar, ktorý robotníkom dávame, lež ako cenu pokoja v budúcnosti. Následkom prepłodín kapitalizmom docielených všetko prichádza do pohybu, odvislosť ľudí nenie však menšia, lež tým väčšia je starosť jejich o budúcnosť. K uspokojeniu robotníctva, pri produkcii kapitalizmu hľadať treba preto také prosriedky, ktoré zabezpečíť môžu pokoj budúcnosti. Neideme my predlohou zabezpečenia robotníctva všetky útraty s týmto spojené uvaliť na štát, bo by to malo hrozné následky, nakoľko by sme kroz to nemohli viac vybrdnuť zo štátneho kommunizmu.

Dane práce.

Zabezpečenie robotníctva solidárnym záujmom je robotníka a robotu dávajúceho. Potrebné je, aby robotník a robotu dávajúci stretli sa na jednom spoločnom poli. Potrebné je, aby robotník a robotu dávajúci zarovnak zadovážiť si mohli k prevedeniu zabezpečenia potrebné útraty. Potrebné je, aby robotník a robotu dávajúci účasť brali aj v administrácii zabezpečenia. Toto je potrebné zvlášte v socialpolitickom ohľade, aby tie zdĺhave a kruté zápasy, aké vidíme vyvíňovať sa medzi robotníkmi a robotu dávajúcimi boli lokalizované. Dobře vieme síce, že stanovisko socialistov ohľadom spoločnosti nezmení sa aj vzdor tejto velavážnej a významnej zákonnej

predlohy. Toto isté bolo vidieť až po rok 1901. aj v Nemecku.

U nás v Uhorsku tak v kruhu robotu dávajúcich, ako vo vrstvách robotníctva badať až hroznú nespokojnosť. My rozoznávame dve triedy robotníctva. Robotníkov poľných a robotníkov priemyselných. Robotníkov poľných zvädzajú v Uhorsku mnohí na koľaje ruského socializmu a toto je ten najohavnejší spôsob boja proti triedam. Priemyselné robotníctvo nachodí sa u nás tiež vo veľmi čudnom stave. V politickom ohľade nedosiahlo u nás priemyselné robotníctvo ničoho, alebo len veľmi málo. Tí, ktorým v prvom rade najviac na tom záleží, robotu dávajúci totiž, narádzajú neraz veľmi prísne zakročenie. Čo to má znamenať? Nič iného, ako že celé riziko, celkom neisté pokračovania jejich uvaliť by chceli na politické stránky, prítomne vo väčšine sa nachodí. Robia to ale tí, čo mnohokrát nie sú vstave previesť ani tú najpotrebnejšiu organizáciu. Otázka zabezpečenia v čas nehody celkom je zrelá u nás v Uhorsku. Doposiaľ 53 percentov robotníctva veľkého priemyslu zabezpečených bolo počas nehody, v hlavnom meste je zabezpečených 82, ba v niektorých odboroch aj 95 percentov robotníctva. Následkom podlžnej zodpovednosti aj doteraz bolo možno na otázku brať robotu dávajúcich. Z tohoto povstali obyčajne pravoty a neraz kumštovné pravoty. Následkom toho robotu dávajúci prinútení boli dobrovoľne zabezpečovať svojich robotníkov. Následkom terajšej predlohy, zabezpečenie v čas nehody, bude požehnanie pre obe stránky. Robotníci nemusia sa pravotiť, nemusia čakať na podporu v tom čase, keď ju najviac potrebujú, napokon nemusia sa s ňou deliť s druhým, robotu dávajúci pozbaví sa všetkých neprijemností privatného poistovania.

Chyby doterajšieho zabezpečenia počas choroby.

Presvedčený je na celej čiare každý o tom, že ustanovizien pokladníc ku podpore chorých potrebná je v úplnej miere reformy a opravenia. Len niekoľkými príkladmi poukážem v ak smutnom stave nachodí sa táto pokladnica. Tehdajší minister obchodu svolal poradu roku 1901. ku pojednávaniu o reforme pokladníc ku podpore chorých. Z tejto porady vydal zprávu, v ktorej

najčernejšími farbami opisuje stav týchto pokladníc. Zpráva táto zneje následovne (číta):

«Väčšia čiastka pokladníc ku podpore chorých od založenia jejich jednostajne upáda; potrebné hmotné prostriedky nikdy si nevedia zadovážiť. Majú požiadavky, tieto ale vždy len zrastajú. Celé účinkovanie jejich straniva vidieckych členov v tom záleží, že od robotu dávajúcich prípadné taxi s najväčšou prísnosťou, ešte aj cestou exekúcie vyberajú; vidiecky člen ale vzdor tomu nedostáva alebo žiadnej, alebo nie zákonom určenej podpory».

Mienky dozorcov priemyslu.

Ešte hroznejšími farbami však predstavujú účinkovanie pokladníc na podporu chorých dozorcovia priemyslu, teda tie najspolahlivejšie orgány.

Hlavný dozorca v zpráve jeho z r. 1903. sa vyslovuje (číta):

«Podpora chorých v terajšej sústave jej ani z blízka nevie zodpovedať svojej úlohe. V kruhoch robotníctva, nadovšetko po vidiekoch, od sídelného miesta pokladníc vzdialenejších zmáha sa nedôvera, čo nejedného robotu dávajúceho k tomu malo, aby s patričnou okresnou pokladnicou vyrovnal sa ročným paušalom. Pokladnica vyberá peniaze a za to nedáva iného ako potrebné tlačivo. Drahá administrácia, lenivé vedenie pokladnice, že členovi knižky nevystavujú, furmanky na chudobných robotníkov uvalujú, zo vzdialenejších krajov robotníkov do pokladnice ani neprijmu, to je vôbec na dennom poriadku».

Podobné zprávy predniesol rečník z viacej miest, dotyčno viacej podnikov, z ktorých vysvitá, že tieto vyrovnávajú sa s pokladnicami ročným platením 400 kor., ako paušalom za mlčanie, pričom robotníctvo celkom býva vystavené svedoli patričných podujimateľov. Takéto pokračovanie prameňom je všetkej biedy robotníctva. Prítomný zákonný návrh chce tomuto odpomôcť.

Sjednotením pokladníc.

Sjednotenie všetkých pokladníc dľa mienky rečníka nedá sa ale previesť, ako to zákonná predloha navrhuje, takúto ustanovizien ani nikde nenachodím. Ostanú teda aj ďalej vedľa okresných pokladníc, pokladnice privatných podnikov a bannických spoločností, ako aj v jednom

páde privátne poisťujúce spoločnosti a jednotlivé ústavy.

Príčina toho, že terajšie pokladnice prospievať nemôžu, leží zvlášte v tom, že útraty jejich administrácie u nás veľmi sú veľké, obnášajú totiž od 18—19 percentov. Dokázal tu doslovne rečník, že tieto útraty robia v stolici Hont 33, v Gömöri pri dvoch pokladniciach 33, v Békési 33, v Szatmári 33, u právomocnosti Baja 34, v stolici Hunyad 35, vo Veszpréme pri dvoch pokladniciach 35, v Csongráde 37, v Szabolcsi 37, pri právomocnosti Pancsova 37, v stolici Szilágy 38, v stolici Abauj 39, v Sárosi 40, v stolici Torda-Aranos 43 a konečne v stolici Árva 57 percentov. (Výkriky: To je neslýchaná hrúza!)

Otázka je, či sjednotením týchto drahých pokladníc, administrácia bude lacnejšia a či pribudne členov, rečník je tej mienky, že nie,

Malí priemyselníci.

Pri pojednávaní tejto predlohy vo výbore, pokračoval rečník, všetko som na to vynaložil, aby aj malí, bez tovaryšov pracujúci priemyselníci do pokladníc prijatí byť mohli. Malý, bez tovaryšov pracujúci remeselník je u nás v Uhorsku ten najchudobnejší človek, zápasí s biedou a žije v tých najťažších okolnostiach. Keď ochorie s dvojnásobnou zúfalosťou hľadí do budúcnosti. 348.000 samostatných remeselníkov je u nás, z týchto 271.000 pracuje bez tovaryšov, teda 63 percentov všetkých remeselníkov. Je to obrovský počet. (Tak je!) Vo výbore však to bolo povedané, že prijatie týchto remeselníkov do pokladnice nesrovnáva sa s úmyslom tohoto zákona, ktorý v prvom rade povolaný je podporovať robotníkov, nie ale samostatných remeselníkov. Aj to bolo povedané, že títo remeselníci ako veľmi chudobní neboli by vstave platíť do týchto pokladníc predpísané taxi. Ja teda, bárs s ťažkým a boľným srdcom, musel som sa zrieknuť mojej snahy.

Otázka rovnosti.

Robotníctvo zastúpené bolo doposiaľ vo dvoch tretinách, robotu dávajúci ale v jednej tretine. Z rozličných važných príčin, aj finančných, rečník kresťanskej ľudovej strany pridrža sa radšej staršieho stanoviska, na každý pád je ale za podržanie,

Pokladníc podnikov.

Nielen preto treba tieto pokladnice podržať, že oni doposiaľ najosožnejšie účinkovali, ako sa to nescíselnými dôvodami dá dokázať, lež zvlášte z tej príčiny, že poskytujú príležitosti ku mimoriadnemu účinkovaniu sociálno-politickému. Pokladnica podnikov spoločným dejiskom je pre robotníka a robotu dávajúceho. To je to miesto, ktoré dáva príležitosti ku opravdovej dobročinnosti, ohľadom robotníka. To je to miesto, kde robotu dávajúci je ako koreň robotníctva, ktorý ho ku sebe viaže. *A bola by aj daromná celá naša práca parlamentárna, keby tie triedy, čo po dlžné sú vzájomne sa poznať, čítať a vážiť, vospolok sa nevážily.* Zákonný návrh ostatne ochotne prijímam. (Nasledovaly na to zo všetkých strán hlučné ovácie, rečníka pozdravili ministri a mnohí vyslancovia).

Z tohoto výfahu reči, ktorú povedal vyslanec kresťanskej ľudovej strany o zákonnej predlohe zabezpečenia robotníkov počas choroby a nehody, pozorný čitateľ presvedčí sa ľahko, že sa tu jedná o pozdvihnutie biedneho stavu robotníctva. Zvlášte robotníctvo vidí z tohoto, že kresťanská ľudová strana zase jeden punkt jej programu uvádza do života. Nesľubuje mnoho táto politická strana, čo ale sľubuje, to aj statočne uskutočňuje. Ani nemá robotníctvo väčšieho ochrancu a šľachetnejšieho zastupiteľa jeho oprávnených záujmov, ako mu je kresťanská ľudová strana.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Pravdomluvní buntoši.

Osvedčil som sa síce v «Kresťane», že na bezočivé luhárstva buntošov, v «Ľudových Novinách» sa ozývajúci, odpovedať nebudem, ufajúc, že «Ľ. N.» budú mať toľko statočnosti, že keď už i naďalej chcejú štekať do mňa, aspoň sa presvedčia o pravdivosti vecí, ktoré udávajú. Bezočivosť «Ľ. N. («Slovenského Týždenníka» ani nespomínam). Nie, aby som odpovedal «Ľ. Novinám», alebo sa pred nimi bránil (urazil mňa i tak nemôžu iba tým, keby ma chválili), ale cieľom dokázania jejich bezočivého luhania píšem tieto riadky, aby tí, ktorí sú nie celkom zaslepení, vedeli, čo majú myslieť o týchto novinách.

Číslo 5. «Ľ. N.» píše, že som ja udal 12 chlapcov súdu, že súd chlapcov oslobodil, mne ale naložil chlapcom na cestu zaplatiť a keď si chlapi žiadali prisúdenú im mzdu, hodil som im peniaze na ulici do snahu.

Pravda: 29. dece chlapcov a chlapce znovu ci sa muse žie zne žiadal com na videlo, nehodil starším

Dla teplianski teplianski

«Ľ.

kynožiť

že to n

rily, ak

som Há

O «Ľ.

sa nikd

alebo

tak istý

korún,

s dokaz

«Ľ.

v zátvo

točne v

som či

v mojo

Di

Pravda

sebou,

a Hlin

volvera

«Ľ.

chodia

Pravda

učia «

učit o

taký č

A. Baž

im ne

toho c

kričia

mažú

dostal

keď id

dietky

večer,

nábož

ným

Hla, t

nými

vávajú

kňaza

Pravda: Chlapcov som ja neudal súdu, ba keď na deň 29. decembra predvolal mňa súd ako žalobníka 12-ich chlapcov (prečo? posavád neviem), neustanovil som sa a chlapcom som odkázal, aby neišli. Okresný sudca nás znovu citoval, mňa už ako svedka a preto ustanovil som sa musel. Chlapci pred súdom prisľúbili, že služby Božie znepokojovať nebudú a boli — ako som to i ja žiadal — oslobodení. Súd mňa neodsúdil zaplatiť chlapcom na cestu: po súde sami pýtali, mne sa ich ľúto videlo, dal som im na železnicu, aby peši nemuseli ísť; nehodil som peniaze do sňahu, ale dal som ich najstaršiemu z chlapcov do ruky.

Dľa «E. N.» mal som byť tvrdošínskym, pozdejšie teplianskym farárom. — Pravda: Ani tvrdošínskym, ani teplianskym farárom som sa nestal.

«E. N.» luhaly, že som p. biskupovi prisľúbil vykynožiť «E. N.» a «Slov. Týždenník». Osvedčil som sa, že to nenie pravda. «E. N.» akémusi lapajovi viac verily, ako mne a znova tvrdily, že je to pravda a aby som Háberovi 1000 korún sľúbených vydal. — Pravda: O «E. Novinách» a «Sl. Týždenníku» s p. biskupom som sa nikdy neshováral, tým menej v prítomnosti Hábera alebo Dúbravského; ináčej keď p. Dúbravský o tom je tak istý, bude to vedieť i dokázať, nech sa hlási o 1000 korún, zídu sa m. u. Vyzývam i p. Hábera, aby sa hlásil s dôkazmi.

«E. N.» luhaly, že katechismus maďarsky učím a v zátvorkách farizejsky doložily, že to neveria a skutočne v nasledujúcom čísle to i odvolaly. Ale v pozdejšom čísle zase len to tvrdily. — Pravda: Katechismus v mojom živote som nikdy maďarsky neučil.

Dľa «E. Novín» miesto križa revolver nosím. — Pravda: Revolver na Lúčkach ešte nikdy som nemal so sebou, ačkoľvek medzi učeníkmi Dúbravského, Jurigu a Hlinku nebezpečné je statočnému človekovi bez revolvera chodiť.

«E. N.» píšu, že Iudia na Lúčkach do chrámu nechodia, sami krstia a pochovávajú, nesobášia sa. — Pravda je, že Iudia nechodia do kostola, k tomu ich učia «E. N.» a buntoši a jestli by ich chcel niekto poučiť o povinnostiach náboženských, to «E. N.» nedovolia, taký článok neuvěřnia, ako sa to s článkom p. farára A. Bažika stalo. Mnohí by i chodili do kostola, keby sa im nevyhrážali ostatní. Na príklad, kto ide do chrámu, toho ostatní bojkotujú, vyhrážajú a posmievrjú sa mu, kričia za ním, hospodu takému vypovedia, dom mu zamažú trusom, jednej žene v bráne kostola i bitky sa dostalo. Rodičia zakazujú dietkam do chrámu chodiť a keď idu, potrestajú ich za to. Sú rodičia, ktorí nedajú dietky krstiteľ a ktorí dajú, niektorí s nimi prichádzajú večer, aby ich nikto nevidel. Lebo kto by plnil svoje náboženské povinnosti, spyknú sa proti nemu všemožným spôsobom. Matky pre buntošov boja sa úvodu. Hľa, tak vyzerá tá sloboda Jurigom, Hlinkom a ostatnými buntošami hlásaná! Mrtvých Iudia sami si pochovávajú, ale nie preto, žeby ten nebožtik nebol chcel kňaza, ako to «E. N.» píšu. Posavád každý dospelý zia-

dal sa skrze kňaza pochovať; lebo človek na smrteľnej posteli nezmýšľa dľa učenia Hlinkovho a «E. Novín». Na príklad jedného na smrteľnej posteli v prítomnosti mnohých som sa pýtal, čo súdi o jednaní ľudí štrajkujúcich; on štrajk rozhodne odsúdil a predsa ho bez kňaza pochovali. Že mrtvých bez kňaza pochovávajú, to sa len tomu môže ďakovať, že «E. N.» a ostatní buntoši vychovávajú ľudí, ktorí ani poslednú vôľu otca, matky vyplniť nechcejú. Nenie pravda, žeby sa mladoženici nedali cirkevne sobášiť; to «E. N.» len preto píšu, aby ľud k smilstvu povzbudzovaly a ho tak búrily, ako pred mojím príchodom otázkami: A keď Iudia budú obchádzať chrám, kňaza? atď. Farizeji!!

«E. N.» písal, že som perká volebné rozdával v kostole. — Pravda: Nikdy som to neučinil v mojom živote.

Dľa «E. N.» zakázal som dietkam rodičov poslúchať. — Pravda: Opak toho, čo «E. N.» tvrdia. «E. N.» sú najmenej oprávnené na 4. Božie prikázanie sa odvolávať; veď «E. N.» štvú otca proti synovi, syna proti otcovi. A to 4. prikázanie Božie prikazuje predstaviteľov ctíť, milovať a poslúchať, proti čomu «E. N.» sa najviac prehrávajú.

«E. N.» píšu, že sa so židmi bratričkujem. To mi ešte nikto na oči nevyhoúil, ani nemôže, zvlášte po tej udalosti, že som z Malatinej všetkých židov vyhnal. Keďby tak bolo, židia by ma nenapádali, ale vychvalovali, ako kedysi Hlinku.

«E. N.» opisujúce odbavovanie vianočných pobožností, tvrdia, že na polnočnej sv. omši len 15 ľudí bolo v kostole i s farárom, že Betlehem sa zvalil a sbierať sme ho museli. — Pravda: To sa len malo stať podľa žiadosti «E. Novín», ale sa nestalo. I ľudí viac bolo, ani Betlehem sa nezvalil, ani sbierať sme ho nemuseli. Missie byly by bývaly i toho roku na Vianoce, ale Iudia sa vyslovili, že ani na missie sa neustanovia.

«E. N.» píšu, že Lúčanom Mojš príde domy posvätiť. No, to ani sami Lúčania nouveria; lebo keďby za Mojšom čakali, domy by nikdy nemali posvätené.

«E. N.» pomlúvajú tých, ktorí chodia do kostola, že iba za drevo od ferštra darované chodia do kostola a že Ondrej Matula a Matej Dúbravec písali do Spiša, aby Lúčanov neprijali do práce. I jedno i druhé je len čistá lož.

«E. N.» píšu, že keď som pochovával, napred išli žandári s krížom. — Pravda: Žandári šli asi 80 krokov pred krížom, či poslaní, či náhodou, neviem. A «E. N.» proti takémuto pochovávaniu nsmely by reptáť. Lebo keď som po prvý krát pochovával, Iudia — dľa receptu buntošov — vyšli pred domy, vískali a posmievali sa nám mŕtveho odprevádzajúcim. Ba ešte tí žandári boli by mali miesto i v cintoríne, lebo i tam ženy vopred shromaždené so spevom obrady pohrabné pomútiť a prekaziť chcely. Ejhľa, rekord citu ľudskosti, i medzi divochami neznámeho, «E. Novinami» dosiahnutý.

«E. N.» píšu, že Lúčanov pred súdy ženiem a ohováram. — Pravda: Ačkoľvek v mnohých pádoch som

mohol zadostučenie hľadať súdobnou cestou, — mimo jedného pádu, keď som jedného v celej obci známeho socialistu pre ublíženie smerujúce sa k tomu, aby odhovoril krstif dať dieťa — nikoho nežaloval, ani pred súd nehnať, ba práve kde som mohol, každého som zastal. Lúčanov ohovárať «L. Noviny».

«L. N.» viackrát písaly, že žandárov volám na pomoc, že som žandárov žiadal, keď som sa sťahoval do Lúček. — Pravda: I hlavného župana, i hlav. slúžneho som prosil, aby z príležitosti môjho príchodu do Lúček zbranej pomoci neposielali. Mohol som byť síce pričyšaný — po prípade zohorskom, čo ovocia hlado-darného účinkovania Jurigovcov a «L. Novín» — i na to najhoršie, radšej som ale chcel byť obeťou, ako s assistenciou zbrane faru zaujať. Ináčej vyslanie žandárov — ačkoľvek na Lúčkach snáď potrebné nebolo, po spáchanom zločine v Zohore — bolo celkom opravené. Lebo jestli niekde, tam je opravené vyslanie žandárov, kde «L. N.» a «Slov. T.» nasledovníkov získaly.

«L. N.» píš, že som nepriateľom ľudu slovenského. Nech mi to dokážu aspoň jedným mojím skutkom a pokánie budem činiť. Alebo snáď preto som proti ľudu slovenskému, že so stranou socialdemokratickou Hodžovou nedržím? Socialdemokratom nikdy nebudem, čo by mňa i sto ráz za nepriateľa Slovákov rozchýrovaly. Alebo preto by som mal byť nepriateľom Slovákov, že nerozširujem «L. N.»? «L. N.» v čísle 49. roku 1906. píš mne: «Vel. pane! Pýtajte sa na druhú faru a nabierajte tam hodne predplatiteľov «Lud. Novinám», ktoré pravdu hlásajú, potom my Vám vďačne napíšeme, že sme si utvorili druhú mienku o Vás, ako ju teraz máme». Aha, teda len o vrecko redaktora ide, toto naplávať pomáhaj a hneď dostaneš patent! Oh múdrosť a svedomilosť samospasiteľná! Ba ešte čo?! Ved keď by som rozširoval «L. N.», stal by som sa rozširovateľom kráľovstva luhárstva, teda diabla (vidz výš dokázané luhárstva), stal by som sa vrahom ľudu slovenského.

A preto ani to nenie pravda, ako «L. N.» píš, že ničím vinicu Krista. Ja si svoje povinnosti plním, zlý príklad nedávam, ľud k zlému neučím, ani nebúrim a keď by ľud so mnou úprimne spolu pracovať chcel, zázraky by sme vedeli činiť; že ale Lúčania obchádzajú chrám, sviatosti, že sa protivia zákonitej vrehnosti cirkve nej, že miesio lásky pomsta ich pudí, že ľud uteká do záhuby duševnej, že sa mládež kazí, že ľudia jeden druhého sa háť musejú: to neslobodno pripisovať mne, ale «L. Novinám», «Slov. Týždenníku», Jurigovi, Hlinkovi, Houdekovi, Jančekovi a ostatným buntošom.

«L. N.» píš, že som premenil kabát. Kedy? Ved som bol vždy ľudákom a som aj teraz. Toto upodozrievanie malo byť snáď Hlinkovi adressedované! Ten Hlinka, ktorý odporúča «L. N.» a «Slov. Týždenníka», ako by tieto noviny mali zastupovať kňazov a učiteľov (vidz «L. N.»), prv než by som ho počal považovať na politickom poli za mravne živého, nech do čista prinesie otázky: keď slov. politiku váži nad náboženstvo a povinnosti stavu svojho, prečo dal prednosť liberálnej

strane pred ľudovou, ba ešte i slovenskú národnú stranu k vôli liberálnej opustil? Zdaliž pre «priateľstvo alebo vrstovníctvo», alebo aby sa mohol «uchádzať o pomoc hlavného župana k obdržaniu ružomerskej fary» a aby ho hlavný župan «za obráteného a nie za nespohľadného v národnom (nemzeti) ohľade» držal (vidz článok Hlinkov v 2. čísle «L. N.» r. 1907.), alebo k vôli judášskym peniazom? — Alebo oproti tejto otázke poukáže niekto na mučeníctvo Hlinkovo? No veľký je rozdiel medzi mučeníctvom a fanatismom. Ja neobviňujem Hlinku fanatismom — on je chladnokrvný — ale tvrdím, že mučeníci pred súdom pravdu mluvíli, trpeli nie z ohľadu ľudského, ani pre zisk.

Hľa, tolko luhárstva v «L. Novinách» len na Lúčky sa vzťahujúci! A ešte by som mohol pokračovať. A koľko luhárstva ešte o iných! Hlavnou zbraňou «Ludových Novín» teda je luhárstvo a nie pravda. Z toho ale nasleduje, že haňbiť by sa museli Slováci, keby sa spôsobom «L. Novín» bránili; nasleduje, že kto slovenčinu za svätú drží, ju znesväcuje, keď za ňu takýmto spôsobom bojuje; nasleduje, že Boh, — ktorý hovorí, že «veliká potupa je v človeku lož» a «luhárske ústa zabijajú dušu» — boju «Lud. Novín» požehnať nikdy nemôže.

Buntoši prestaňte buntošiť: bojujte spravodlivo; tak ľud zachráňte, získate si ľud i vodcov jeho!

Bartolomej Szemizsár, farár lúčanský.

Niečo o dollároch.

Teraz čítam a dostal sa mi do ruky kalendár «Jednota». Mi to byť v Amerike vychodiaci *katolícky* kalendár na rok 1907. Poprezeral som ten kalendár. Prečítal som ho aj desať razy. Našiel som v ňom veľiččo. Hneď na prvej strane inzeráty (oznamy), pri každom mesiaci oznamy, 54 strán samé oznamy. Len to jedno som nenašiel, že je tento kalendár ozaj *katolícky*. Tieto oznamy a reklamy dokazujú plné vrece *dollárov* pre redaktora a vydavateľa kalendára «Jednota», nie ale katolíctvo a zastupovanie «Slovákov».

Rozumejme sa. Pisateľ tohoto článku cíti, drží s ľudom a mu je ťažko na srdci, keď vidí, že je utlačovaný. Lež milí rodáci! Ľud je žiadnym spôsobom nie utlačovaný; utlačovanie ľudu pobúrením jeho zapríčiňujú tí, ktorí vám vaše mozolne v Amerike vyrobené *dolláre* odoberajú. Tí vás utlačujú, tí vám nepokoj robia, tí vás proti vašim domácim duchovným poburujú, tí vás do nešťastia časného a večného uvrhujú. Oni vás klamú. Lež tento klam a podvod na svetlo vynsť musí. Tak, jako nočná zrada Judášova vyšla na svetlo a keď ona na svetlo vyšla — Judáš sa obesil. I táto lož, ktorou vás poburujú, musí vynsť na svetlo bratia v Kristu v Amerike.

V našej krajine sa to neurobí, žeby sa nátlakom maďarčilo. Jestli sa v daktorých ľudových školách prednášajú daktoré veci v maďarskej reči, stáva sa to na

uzavretie patričných školských stolíc, čo ostatne defomnenie nikdy na škodu. Keď totiž vedľa svojej materčiny aj štátnu reč znajú, ľahšie sa premocú v živote.

Lež milí bratia v Kristu v Amerike, pozrite len do Pruska, jako tam násilne a s akým nátlakom nemčia *katolíckych* Poliakov; pozrite do Anglicka a vidíte úbohých *katolíckych* Irčanov; pozrite do Ruska, čo tam robia s *katolíckymi*, Poliakmi? Nemýľte sa! Ste semeno jasteričie. Vidíte bratia v Kristu v Amerike, vy píšete v kalendári «Jednota» na 183. strane: «Súd svete, súd obžalobu Andreja Hlinku, farára ružomerského». Bože môj, jako vás oklamali tí, čo vám to písali. Tou obžalobou a jej uverejnením nič iné nechcete, jako klamstvom ľud pobúriť. Hlinka bol najprv ľudovým (nie ale úprimným); aby faru ružomerskú dostal bol «liberálom»; keď faru ružomerskú s pomocou luteránov a židov dostal, za čas bol Maďarom; keď skrze biskupa, *našeho milého biskupa*, na faru prisahou potvrdený bol, vyšiel klincec z vreca a Hlinka, jako potvrdený farár, spriatelil sa s človekom bez viery. Dr. Vavrinec Šrobár, freimaurer, slobodný murár, ktorého ja osobne poznám, a ktorý náboženské city svoje nikdy neprejavoval, iba voľbách, bol úprimným priateľom Hlinku. — «Súďte, svet, súďte!»

Okrem toho, aby som dokázal lož kalendára «Jednota», na 184. strane v 2. stĺpci píše: «Židisko povedal, že bude na kríž prisahat, že Hlinka ho podplatil pri voľbe farára. Žid *Sonderlich* je tiež vo *výbore*, ktorý má právo voliť farára v Ružomberku». A na tej istej strane: «Sonderlich, žid, sa ku tej svojej haňbe priznáva! Nikto mu nemôže veriť, že povedá pravdu. Ci-gánovi neveria». Takto píše kalendár «Jednota» z Ameriky. Teraz, moji milí rodáci, ja z vlastnej zkušnosti, ktorý osobne znám *Sonderlicha*, dávam vám všetkým na vedomie, že to, čo kalendár «Jednota» píše, je lož, *ukrutná lož*. Jozef *Sonderlich* je notár mestský v Ružomberku, ani jeho dedo, ani pradedo, ani jeho otec nebol nikdy židom a volali sa predtým «*Czunderlich*». On teraz píše sa «*Sonderlich*», čo je aj správne. Lebo na príklad v tom istom meste narodil sa «*Oberschall*» terajší a v matrike je napísaný «*Opršal*», ktorú chybu len zápisníkovi matrik privlastniť možno, lebo mená tie boli nemecké, preto že v Ružomberku (*Rosenberg*) keddy Nemci bývali a Nemci ho do rozkvetu priviedli. Preto ale sú ešte nemecké mená ružomerské nie «*židovské*», jako to kalendár «*Jednota*» píše.

Na 150. strane píše «*Jednota*»: «A teraz idte, cestujte Uhorskom. Podivíte sa tomu. V meste farára najdete často v sobotu odpoľudnia a večer, ak ho hľadáte, v kassíne, debattuje s úradníkami, alebo hrá si snáď v karty. Na dedine duchovný hľadá si na roličky, ak s flintou na pleci nehoní zver. miesto, aby lovil hriešnikov». To je podlá americká lož! Áno, mestský farár v Uhorsku, na Slovensku, je v «*kassíne*!» Ale v jakom? V «*Katolíckom Kruhu*» a nie v kréme! A preto je tam, aby aspoň tých málo ovečiek *katolíckych* ochránil, s nimi sa i zabavil a nielen na kazateľnici sa ukázal.

Časy sa premenily, to vie a dobre zná i uhorské katolícke a zvlášte slovenské kňazstvo! Že vraj v sobotu uhorskí kňazi nespovedajú?! To je tiež podlá lož. Jestli sa zo spovedajúcich a kajúcnych niekto hlásil, ešte som nikdy nepočul, žeby jeden alebo druhý slovenský kňaz v Uhorsku bol niekomu spoveď odoprel, alebo niekoho od spovednice odohnal. Pravda, my tu v Uhorsku nespovedáme za pár dollárov, každý máme sriadenú faru, veriacich napomínáme a voláme ku sv. spovedi, keď ale prísť nechcejú a neprídu, my ich žandarmi ku spovedniciam nútiti nemôžeme, ani dollarmi, jako to bohužiaľ, slovenskí uhorskí kňazi robia v Amerike, že so mozoľnými dollármi chudobného slovenského ľudu napádajú zákonné základy uhorského štátu! Opovážte sa vašimi boľastnými dollarmi to isté urobiť proti ústavným zákonom Spojených Štátov v Amerike a uvidíte, kde jest viac slobody?! Von vás vyženú a nikoho viac zo Slovákov k sebe nepripustia.

Povedzme si pravdu. Keď ste vy, milí bratia v Kristu, v Amerike takí horliví kňazi, takí horliví missionári, odkiaľ to, že ľud náš dobrý, predtým nábožný, práve skrze tých sa kazí, ktorí sa vrátia z Ameriky, ktorí ľud náš olupujú o vieru, o všetko, čo Boh prikázal, iné zákony hlásajú, najväčšími korheľami sú a ku nevere a ku korheľstvu i tunajších zvädzajú?!

Odkiaľ to, že dievčatá poctivé, anjeli, idú do Ameriky a viac sa nevrátia, lebo zhynú v bahne nečistoty... Alebo, keď sa i vrátia, sú doma na haňbu a potupu, všeobecnému opovrhnutiu vystavené, ba ešte aj iné tu prebývajúce nevinné duše do bahna hriechu a nečistoty privádzajú!

S pravdou teda napred, keď hlásate katolíctvo, buďte katolíckymi. Amerika iná, Europa iná. Tam ináč treba účinkovať, tu my účinkujeme ináč. Nech ale bude i tam i tu katolíctvo spojené s Rímom a Rím nie je *New-York*! Tiež aj všetko robme nie za koruny, ani nie za *dolláre*! Lebo tie *dolláre* u vás inú cirkev, iný národ tvoria! Rozumejme sa! Pozrite jeden druhému do očí a musíte vyznať: «*Mirare se, haruspice non ridere, haruspice dum videret!*» Rozumiem tu tie *dolláre*!

«*Jednota*» na 129. strane predstavuje fotografiu, jako žandári pána farára ružomerského *And. Hlinku* lapili. To by nebolo nič. Ale pod obrázkom sú punkty obžaloby, je to i v skutku poburujúce: «2. V Troch Sliačoch dňa 22-ho aprila 1906. vyjadril sa: Načo že rám je Maďarčina, keď jej i tak nerozumiete? Načo je ona sedliakovi? Chcú vás ohlúpiť. (Dobre povedal.)» Na to odpovedám: A načo je Slovákov, sedliakovi Amerika? Načo angličtina?! Nuž vo svojej vlasti sa Slovákov neslobodno učil Maďarčinu a v Amerike sa slobodno učil v školách, v kassínach i všade po fabrikách, ba áno, aby prospieval, musí sa učil angličtinu i sedliak, i kňaz, Slovákov; len vo svojej otčine sa Slovákov nesmie učil reč štátnu: Maďarčinu?! Kto to kedy slychal také sprostosti. A tu zase hovorí len *dollár*!

«4. Vo Vlašákach dňa 22. aprila popoludní povedal: Prostý človek (tedy Slovákov) tak stojí pred súdom, ako

nejaké hovädo alebo vól, lebo 'am ide všetko po maďarsky. (I to je pravda.)»

No, ďakujem, milí rodáci, keď nám americká «Jednot» taký kompliment dáva, že sme «voly» alebo že sme «hovädá», teda i voly i hovädá, jako by vól tiež nebol «hovädom!» Lež ku veci. I do teraz zákon stojí i zákon je, že pri všetkých súdnych záležitostiach do teraz sa všetky pojednávania v reči patričných, už či žalujúcich, či obžalovaných stránok vydržovali *slovútne* v tej reči, ktorú patriční rozumejú; že písma od istého času len po maďarsky chodily, toho príčinou sú práve Slováci a aj tí kňazi, ktorí sú v Amerike, lebo vždy s liberálnou stranou držali, tak jako i p. farár Hlinka, aby mohol ružomerskú faru dostať. Ludová strana zaujala sa za to, aby všetky predvolania, výroky atď. po maďarsky a po slovensky doručené boli stránkam, čo i minister nahliadol a rade ministerskej predložil a my úfame sa, že i toto svojim časom prevedené bude. Čo v tomto ohľade urobila «národnárska strana» za vaše *dolláre?!*

Milost Božia nech vás všetkých slovenských národnárov, tak tunajších, jako i amerických osvieti a privedie ku lepšiemu rozumu!

Pán Boh s vami!

Jeden spišský kňaz.

POLITICKÉ CHÝRY.

Szkicsák a kresťanská ľudová strana.

V poslednom zasadnutí snemovne zaznačil sa Szkicsák do knihy, že predloží interpelláciu v záležitosti poburovania, akého dopúšťa sa časopis kresťanskej ľudovej strany «Kresťan». Interpelláciu túto však Szkicsák predniesť nemohol, bo on tak ako druhí vyslancovia, čo sa ku interpelláciám zaznačili, neboli s koncom zasadnutia prítomní v sieni, kde sa porady vedú a predseda zasadnutie Štefan Rakovszky prinútený bol dľa domových pravidiel zasadnutie zakončiť.

Iní vyslancovia sa s týmto uspokojili, nie ale Szkicsák, ktorý s touto záležitosťou ako s teplým osúchom bežal ku novinám koalícii nepriaznivým a tam vec, ako on to zvykol v tom nepravdivom svetle predstavil, že predseda Štefan Rakovszky preto zatvoril zasadnutie, aby on jeho oznámenú interpelláciu, ktorá neprijemná mala byť ľudovej strane, povedať nemohol. Židovské a koalícii neprajné noviny urobily potom v nedeľu na to svoje poznámky:

Georg Szmrecsányi uverejnil následkom toho v tejto záležitosti nasledujúce osvedčenie:

«Noviny «Az Ujság» v čísle 9. bežiaceho mesiaca pod názvom: «Neprijemná interpellácia»

uverejnily článok, dľa ktorého, interpellácie ku zasadnutiu snemu na 8. februára oznámené vystaly, bo jedna z nich — Franca Szkycsáka, vyslanca slovenskej národnostnej strany — *nepríjemná bola ľudovej strane* tým viacej, bo Szkycsákom do výhľadu postavené isté odhalenia, tak stránka neodvislých, ako aj ústavná, s istou škodoradosťou očakávaly. Pofažne tohoto tendenciózneho chýru za povinnosť si pokladám vysloviť, že *ani ľudová strana, ani ja nemali sme žiadnej predbežnej známosti o Szkycsákovej interpellácii*, ani nevieme iba tolko, čo Szkycsák do interPELLAČNEJ knihy zapísal, totižto, že zamýšľa hovoriť o «búrení» «Kresťana», týždenne vychodiacich novin ľudovej strany. Ja len z článku novin «Az Ujság» dozvedel som sa o tom, že Szkycsák chystá sa vystúpiť i s celou kopou odhalenia. Na tieto odhalenia som aj sám veľmi zvedavý. Ludová strana nemá príčiny báť sa žiadneho odhalenia, lež tí ctení páni vyslanci, čo prepiaty smer národnostný sledujú, zdá sa, že moju interpelláciu považujú za takú, ktorá môže mať pre nich veľmi osudné následky a preto sa snažia ľudovú stranu kompromitovať s tou už nesčíselne kráť podvrátenou a odmietnutou obžalobou, že niekedy s nimi v spojení bola. Poukazuje to ovšem ná zvláštny vkus tak *Szkycsáka* ako jeho druhov úplne označujúci, že *potýkanie sa s nimi držia sami za vec kompromitujúcu a diffamujúcu*.

Georg Szmrecsányi, kraj. vyslanec.

Osvedčenie Štefana Rakovszkyho.

Podpredseda kresťanskej ľudovej strany a snemovne Štefan Rakovszky poslal list hlavnému redaktorovi novin «Magyarország», v ktorom nepodvratne dokázal, že celkom v zmysle domových pravidiel pokračoval, keď v neprítomnosti interpellantov zatvoril zasadnutie. List svoj končí nasledovne:

«Na nič som nenie tak háklivý, ako na to, aby som v predsedníckom úradovaní svojom pokračoval spravodlive a nestranne, a keby som bol chybel v prítomnom páde, to by sa jedine len tomu pripísať mohlo, že som čo len stienou toho zdania hľadel vyhnuť, ako kebych prednosť dával vyslancovi, patriacemu ku mojej stránke».

Kto buri?

Národnostný vyslanec, Franc Szkycsák, keď už na krajinskom sneme žiadnych úspechov docieľiť nemohol,

rozbehal sa a napísal do interpellačnej knihy snemovne že zamýšľa reč držať o «búrení», aké prevádza «Kresťan». Nuž kde, kedy a proti komu búri alebo búril ten «Kresťan»? Aj ten najurputnejší nepriateľ «Kresťana» musí vyznať, že sa on vždy snažil hýbať sa v medziach slušnosti. Aj to musí každý uznať, že «Kresťan» ani jednotlivé osoby nenapáda a neuráža, ani nebúri proti vrchnostiam cirkevným a svetským, ako to iné noviny robia, lež zastáva jednotajne pravdu a duševné i hmotné blaho ubiedeného ľudu. Toto ale nenie búrenie.

V čom že teda búri «Kresťan»? Franc Szkicsák zná zaiste to staré príslovie: «Povedz pravdu a prebujú ti hlavu.» «Kresťan» povie zavše každému pravdu do očí, nedá si ale hlavu prebiť a to najmenej od Franca Szkicsáka, lež mu vždy tak otvorene vyčíta kapitulu, ako aj v tomto páde.

Cheete vedieť, pane Szkicsák, kto búri? Tam si prečítajte najprv noviny, ktoré vychodia v Pešti pod menom «Slovenský Týždenník». Je to vaše dieťa, kost z kosti a krv z krve vašej. Vy sa príležitostne vydávate doma za dobrého katolíka, vzdor tomu ale verejne podporujete «Týždenník», bár ten nadáva biskupom a kňazom, tupí a haní katolícku vieru až do čierneho blata. Ako sa to srovnáva so svedomím katolíka? Jedinká vaša zbraň v «Týždenníku» je loz a plané pomlúvanie. A vy zamýšľate na sneme interpelovať pre «búrenie» «Kresťana»?

Pozrite že do «Týždenníka», ako ten búri! Tam máte hneď na prvej strane, že vraj smutnohra len v jednom dejstve pod názvom: Pani Justícia. Uvádzate tu na posmech justiciu, pravosudie Uhorska. Snáď sa nemýlime, keď sa nazdávame, že táto smutnohra bude mať pre nás veľmi smutné pokračovanie a to zaiste vo viacej dejstvách

Cheete ďalej vedieť, kto búri? Tam máte v «Týždenníku» článok: «Z peštianskej politickej kuchyne». Predstavuje sa tam vládna strana ako zpiatočnúčka, čiasto grófska a grófsko-lakajská. Či toto nenie búrenie proti politickým stranám v tom zmysle, ako ono predchádza v každom socialdemokratickom plátku?

Cheete vedieť, kto búri? Tam máte «Týždenník», ako na strane 2. minulého čísla predstavuje uhorský parlament. Stojí tam doslovne: «Politický život v Maďarsku svedčí o veľkej duševnej tme a jednoducho na posmech obracia celé dvadsiate stololetie. Do uhorského parlamentu sa dostalo množstvo analfabetov, ktorí, keď i vedia čítať, vedia to len do tridsaťdva, koľko je do karát potrebné a keď i vedia písať, potrebujú tú schopnosť len na vechslíky. Duševní mizeráci, vípni mladí troľci, ruinovaní plešivci». A čo tam ešte všetko stojí. Či toto nenie zneváženie zákonodarného sboru? Neni to spolu búrenie? Teda aj plešivci sedia v parlamente? Nuž, pane Szkicsák, veď nemôže mať každý toľko vlasov na hlave ako vy.

Cheete ešte vedieť, kto búri? Na strane 3. «Týždenníka» prečítajte si nasledovné: «Szkicsák pádnou re-

čou posvietil na tú spravodnosť súdov, ktoré u nás súdia dľa triednych a šovinistických záujmov». Neni toto búrenie proti neodvislému pravosúdiu Uhorska?

Na strane však 5. Týždenníka dočítať sa môžete nasledovného:

«Tisíc rokov udržuje ľud sedliactvo, túto vlast. Teraz, keď koalícia napriek tým mnohým sľubom oberá ľud ešte i o tie posledné zbytky práva, voláme za svedkov našich predkov, našich dedov, pradedov až do pokolenia, tých, ktorí za života svojho potom tvári, po smrti práchnivejúcimi kosťami svojimi zúrodňovali zeme majiteľov vlasti. Voláme za svedkov milióny ľudu, ktoré od tisícročia obrábaly nesmierne polia Károlyovcov, Zichovcov, Andrássovcev, zeme kapitúl, biskupov a kláštorov nech ony povedia: jaký bol ich sedliacký život od 1000 rokov v tejto krajine.

Volali sa poddanými, a veľkí páni, zemaní, zo dňa na deň oberali ich o majetok: brali to, čo sa im zapáčilo a nechali im len toľko, aby hladom nepomreli a tak ďalej mohli robotovať za nich, pre nich. Predkov našich jako čriedu hnali do krvavých bojov proti Nemcovi, Turkovi, Tatarovi, do bojov takých, ktoré hly len kliatbou pre sedliactvo, tiekla sedliacka krv, ale z vífazstva sedliak nemal ničoho, ba naopak: zmocneli páni ešte lepšie na korysti a sedliak znášať musel ešte väčšie jarmo. Volali, hnali páni sedliactvo bojovať za vlasť a za veľké heslá a to všetko bola veľiká lož». A všetko, čo sa tam opisuje, je nehanebná lož a búrenie proti tým triedam, ktoré 1848 poddanstvo dobrovolne oslobodili.

Teda kto búri?

Slovenský Týždenník na sneme.

Ba ešte čo? Či ho snáď už tam budú tlačíť a nie na židovskej rotačke? Oj nie. Nevieme či je to pravda, alebo nie, lež «Týždenník» sám piše o sebe, že je tvrdý, nepovie darmošlapom dobrého slova a povie všetko na celé ústa. Pána Szmrecsányiho poslal vraj považsko-bystrický okres do snemu, aby zastupoval ľud. A on čo robí? On žaluje proti najspolahlivejšiemu časopisu ľudu. Mladý pán Szmrecsányi vraj usilovne predpláca na «Týždenník», chce on vedieť, čo mladý pán Hodža v ňom piše, aby mohol zastupovať ľud svojho okresu, odokryvať politické švindly darmošlapov, ktorí nie vraj najspolahlivejší časopis ľudu píšu, lež lžou a luhaninami búria ho proti cirkvi a štátu.

Vajnorači na sneme.

Aj to už má byť politická udalosť. Štyria počtívi Vajnorači, keď si vybavili svoje práce v hlavnom meste, prišli nazreť aj do snemovne. V tom by nebolo nič nárpadného. Lenže lch «Týždenník» opisuje ako opravdových Indiánov. Keď sa vraj usalašili na gallerii, odrazu bolo badať, že sa poslanci s kukátkami dívajú na nich. Na galleriu prišiel ich vraj navštíviť maďarský ľudák Csitáry. Začal vraj Vajnoračom vyprávať o maďarskej ľudovej strane. Ale vraj chudák zle pochodil! Ale veď

kto? Ten «Týždenník», ktorý s touto lubaninou svetu oči vytiera. Bo že Csitáry zle pochodil? To mu neuveria ani jeho štýria Indiáni.

Z CUDZOZEMSKA.

Nemecko.

Zakončenie volieb do ríšskej rady.

Náhradné voľby do ríšskej rady Nemecka zakončené boli dňa 5. februára. Mandátov majú: katolícka stránka centrum 110, konzervatívi 58, národní liberáli 54, socialdemokrati 43, ľudoví liberáli 28, ríšskej strany 20, Poliaci 20, hospodárske sjednotenie 15, liberálne sjednotenie 11, mimostranní 10, jednota hospodárov 8, nemeckí ľudoví 7, Elzasi 7, nemecká reform strana 5, Welfi 1, Dáni 1. — Katolícka strana «centrum» poriadla v mandátoch, oproti tomu socialdemokrati z 80 mandátov oratovali len 43. Nech rozmýšľajú nad tým socialdemokrati aj iných krajín.

CHÝRNIK.

Z kráľovského dvoru. Vo stredu dňa 6. februára bol vo Viedni dvorný bál, na ktorom prítomný bol aj jeho veličenstvo kráľ, arciknížatá, arciknížny, spoloční ministri, rakúski ministri, diplomatický sbor, generáli dvorní a štátni hodnostári. Ako prvá dáma panovníckeho dvoru dňa 6. februára po prvý raz hrala zástoj arciknížna Maria Annunciata, sestra dediča trónu. Jeho veličenstvo oslovil viac osobností, najmä mužských a potom si sadol na podium, načo sa začal tanec. — Pražský časopis «Nár. Politika» udajne z hodnoverného prameňa oznamuje, že kráľ vzhľadom na svoje zdravie zriekol sa cesty do Prahy. Chýrni lekári vyslovili sa, že nemôžu ručiť za sdravie staručkého panovníka, jestli sa tento podrobí útrapám cesty. Kráľ síce nenie chorý, ale má blízko 77 rokov a tak sa musí šanovať. Toto je jedinou príčinou, že kráľ sa celkom zriekol pražskej cesty. — Oproti tomu z Viedne sdeľujú, že tam nič nevedia o tom, žeby sa kráľ bol zriekol pražskej cesty. Len toľko vedia, že kráľ ani vo febrári, ani v marci, lež pravdepodobne až po Veľkej noci odeceňuje do Prahy.

Najmladší pravnuke kráľa. Manželka kniežata Ottu Windischgraetza, rodená arciknížna Alžbeta v Ploskovicích (Česko) porodila zdravého chlapčeka. Toto je tretie dieťa manželského páru.

Výsluch u pápeža. Biskup Medard Kohl v sprievode pápežského präláta Antona Nemesa z poverenia

kardinála knieža-primasa Klaudiusa Vaszaryho bavil sa v Ríme. V sobotu dňa 2. februára popoludní biskup bol so svojim sprievodcom u pápeža na výsluchu, aby sa odobral od sv. otca. Pápež Pius X. mimoriadne vlúdne uvítal zastupiteľov knieža-primasa. vrele sa od nich odobral a potom poslal požehnanie knieža-primasovi a katolíkom Uhorska.

Chýry z košického biskupstva. Košický katolícky kruh odbavoval minulého týždňa cez fašianky veľmi poďarený koncert vo svojich miestnosťach. Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie vymenil ku tejto príležitosti svoje vstupné 100 korunami. Za túto obeť veľkodušnému arcipastierovi úctivé vdaky vzdáva správa katolíckeho kruhu. — Dr. Laurenc Mayer, vysvätený ciskup, skutočný súkromný radca jeho veličenstva kráľa a farár viedeňského Burgu vysvätil za kňaza košického biskupstva Jozefa Repaszkyho, ktorý prítomne vyššie štúdia bohoslovnia zakončuje v ústave viedeňskom «Augustineum» zvanom.

Voľba rychtára. Z Vrbového (stolica nitrianska) sdeľujú, že tam minulé dni odbývala sa voľba rychtára, na ktorej vyvolený je za rychtára Gejza Bobok.

Vysťahovanie sa nedospelých. Minister vnútorných záležitostí nedávno vydal prísne úpravy ohľadom sprievodcov nedospelých vysťahovalcov naložiac, že len spoľahlivé osoby môžu odprevadiť deti do Ameriky. Ako teraz z New-Yorku sdeľujú, americká vrchnosť nižšie 14 rokov mladšie deti na žiadanie nepustí na breh, jestli dieťa nepríde so svojimi rodičmi, alebo jeho rodičia sú neni v Amerike. Dospelý mužský alebo ženská darmo ide so svojim mladším bratom alebo mladšou sestrou do Ameriky, jestli tito nemajú ešte 14 rokov, pošlú ich všetkých späť. Toto nariadenie na ostrove Ellis Island mimoriadne prísne zadržia a len tieto dni sa stalo, že jedného malého chlapca čakali v New-Yorku traja vlastní bratia a predsa bol chlapec späť poslaný, lebo jeho rodičia nežijú v Amerike.

Nemecký cisár a hrajúci sa chlapec. Z Berlína sdeľujú, že keď sa cisár tieto dni predpoludním na otvorenom koči viezol cez brandenburgskú bránu, odrazu vletela mu do tváre veľká sňahová guľa. Cisár sa trochu nafakal, keď ale videl, že sňahovú guľu hodil mu do tváre jeden chlapec, usmial sa a potom žartovne pohrozil sa chlapcovi.

Elektrické osvetlenie v Trenčíne uvedené má byť už dňa 1. marca t. r. Stroje na dorábanie elektrického prúdu sú už všetky postávené a už len pospájať ich je treba. Elektrické diela v Trenčíne pozostávajú dovedna z troch strojov; dva budú vždy účinkovať a tretí len v tom páde, keby daktorý z účinkujúcich strojov vypovedal službu.

Podakovanie. Všetkým tým veľkodušným dobrodincom spišským, ktorí skrze pieninského pustovníka nastavali majúci nižšie šromovský rimsko-katolícky kostol obetovali, v mene svojich tarníkov srdečne ďakujem. Nižšie Šromovce (Galícia), Ján Kwiatkiewicz, farár nižšie-šromovský.

Chýry zo Šariša. Matej Uhlárik, sudca kráľovskej súdnej stolice, povýšený je vo svojom úrade. — Prešovskí profesori, učitelia a školské úrady zamýšľajú s rodičami školopovinných detí poradu držať tým cieľom, aby vo všetkých školách vydržovalo sa vyučovanie len pred poľudním najdlhšie do jednej hodiny popoludní. — Prešovský katolícky kruh Rákócziho, ako aj katolícky spolok tovaryšský vydržávajú cez zimu vo svojich miestnosťach nielen zábavy, lež aj poučné prednášky, na ktorých usilovne berie účasť obecnosť ku posilneniu katolíckeho ducha a presvedčenia. — Kráľovský fiškus zadal obžalobu proti zvolenskému fiškálovi Ludvikovi Medveckému pre poburovanie proti štátu uhorskému, udajne pri voľbách zpáchané. — *Soóvár.* Od 27. januára do 4. februára vydržovali tu sv. missie horliví kazateli velební otcovia Lazaristi. Záverečnú reč sv. missií ku všeobecnému povzbudeniu držal osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie. Ďalej z tohoto miesta dochádzajú chýry, že sa tam teraz málo varenej soly dodorába, lebo pritomne baňa málo slanej vody vydáva. — *Lemes.* Móric Mattyasovszky, lemešanský okresný slúžny povýšený je vo svojom úrade. — *Köszeg.* Istá nábožná duša, ktorá nechce, aby meno jej prezradené bolo, zamýšľa zložiť fundáciu z 20.000 korún pozostávajúcu tým cieľom, aby z nej v tom mieste sriadená bola stála kaplánka. V záležitosti tejto teraz rozhodne biskupstvo košické. — *Nižný šarišský okres* zadal inštanciu, v ktorej žiada, aby okresný lekár stále býval nie v Prešove, lež v Lemešanoch. — *Bardiov.* Hovorí sa, že mesto ku osvetleniu ulíc zaviesť chce elektrické svetlo, pri ktorej príležitosti zavedené bude aj do kostola. — Spolok šarišských gazdov poučné hospodárske prednášky vydržoval dňa 5. februára vo Vargone a v Nižných Mericicach, 6. februára v Abranovcach, 9. februára v Böki, 14. februára v Sedlicach. Prednášky tieto vydržieval sa budú ďalej 16. februára v Hanušovcach, 19. februára v Osilove, 23. februára vo Varhanovcach a dňa 28. februára v Sedlicach.

Vystahovanie. Zo Sátoraljauhelyu píšu, že veľmi zroňujúca je štatistika o vystahovaní sa ľudu zo stolice zemplínskej, lebo vykazuje, že podžupanský úrad stolice zemplínskej lanského roku vydal 8358 do Ameriky znejujúcich passov. Vystahovanie sa úžasne šíri. V januári tohto roku vydali v zemplínskej stolici 864 passov.

Zdražela sódová voda. Budapeštianski majitelia sódových fabriek uzavreli, že cenu súdovej vody povýšia pri malých skleniciach o jeden halier, pri veľkých skleniciach o dva haliere.

Chýry zo Spiša. Gerster a Török, budapeštianski obyvatelia dostali od ministra obchodu na jeden rok dovolenie k predpracam na železničnú trať z Barlangligetu (Belanská Höhla) na Tátralomnic, Šmek, až ku štrbskému jazeru — V obci Nagy-Eör pri Kežmarku sa jednomu dieťatu, ktoré sa pri peci bavilo, šaty chytili a následkom toho zhorelo. — Spišský biskup dr. Alexander Párvy 1080 korún obetoval na rozdelenie medzi usilovnými žiakmi kapitulskej praeparandie. — V Levoči dňa 19. januára volili nový mestský úrad. Za mešťanostu znovu je vyvolený Julius Kaynár. Za ferštera vyvolili Gašpara Ronchetti, ktorý bol predtým biskupským feršterom v Červenom Kláštore. — Mesto Nová Ves dňa 19. januára malo riadne zasadnutie. Ustanovili, že mesto na spišsko-gemerskú železnicu kúpi akcie v cene jeden million korún. Katolíckym učiteľom pozdvihli plat, a síce podľa služobných rokov zo 200 až do 400 korunami. — V obci Alsó-Szlovinka zomrel nedávno jeden 105-ročný cigáň. — V Kežmarku sa dňa 21. januára v noci ešte neznámi zlodeji vlámali do sklepu hodinára Rudolfa Emericzý a ukradli mu vecí v cene asi 3000 korún. Chudáka behom krátkeho času už druhý raz potkalo to nešťastie. — Do Toporcza prišiel za farára Ondrej Háber, kaplán kežmarský a na jeho miesto do Kežmarku poslaný je za kaplána a profesora Ján Ruzsinyak, kaplán šavnický. — V celej stolici bolo lanského roku 38 požiarov. Všetka škoda obnáša asi 878 tisíc korún, ktorá z polovice skrze assekuráciu prinavrátená bola. Najväčšie ohne boli vo Viderniku a v Šavniku. — Levočský katolícky kruh mal dňa 14. januára veľmi podarený zábavný večierok so spevami a s veselými prednáškami. Potom bel tanec do rána. Čistý osov obnáša 118 korún 52 halierov. — V Tátralomnici sú teraz mnohí vysokí hostia, tam je i familia arcikniežaťa Fridricha; do 14. januára bolo tam 199 zimných hostí. — V Šmeksi bolo do 12. januára 218 zimných bostí. — Minulé dni bola u nás neobyčajná zima, okolo 30 stupňov. Sňahu je tak mnoho a tak vysoký, na aký sa ani starší ľudia neznajú rozpamätať. Do Starej Vsi pre veľké sňahy za dva dni nemohla dôjsť pošta z Belej.

Zamrzli. Z Rožňavy píšu, že cigáňski muzikanti Karol, Ludvik a Ján Gáži z obce Sajóréde šli na veselie do Dobsíny. Na ceste zastihla ich sňahová fujavica a všetci traja zamrzli. — Z Dévy (st. Hunyad) píšu, že v chotári obce Batrina nedávno našli kúsky z čižiem a šiat z čoho bolo zrejmé, že vlci volakoho zhltili. Zavedené bolo vyšetrovanie a vysvitlo, že vlci zožrali man-

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapešť, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťaroch. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ % tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2% ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštne vysvetlenia podavame zdarma.

želku Šalamúna Grosana, obyvateľa z obce Kismuncsel. Ženská šla do Batriny nakupovať a keď šla domov, na ceste napadli ju vlei a zhlali.

Lavina. Na Stracenej, ležiacej blízko ľadovej jaskyne doššinskej, minulé dni srútily sa z vrchov dve veľké laviny. Laviny zastavily sa pred Koburgovskou železodielňou, kde ich robotníci začali zaraz odpratúvať, aby prekazili väčšie nebezpečie. Laviny totiž celkom zaplnily korito v doline tečúcej rieky Gölnie a už-už hrozila malej obci povodeň. Sňah sa na týchto stranách všade veľmi rýchlo začal topiť a preto so stálou pozornosťou sprevádzajú nebezpečné miesta, lebo na mnohých miestach srútily sa do doliny novšie laviny. — Z Bukareštu oznamujú, že neďaleko Petrosity minulý týždeň srútila sa obrovská sňahová lavina a zasypala 15 robotníkov, ktorí šli práve domov. Lavina na ceste srútila jeden domec, v ktorom sa zdržovalo 16 robotníkov. Aj z tých viacerí prišli o život. — V doline Achen pri Innsbrucku srútily sa dve laviny. Z týchto jedna hrozila nebezpečím hotelu Seehof, druhá ale zasypala jeden domec. V domeci boli dvaja ľudia, ktorí sa na šťastie zachránili.

Jarmok. Vo veľkej obci Bánovce (trenč. st.) liehvací jarmok vydržoval sa dňa 15. februára a výkladný jarmok bude 18. februára.

HOSPODÁRSTVO.

Prusský zákon o sluhoch (čeladi).

Povinnosti sluhu mimo služby.

70. §. Sluha aj mimo služby povinný je napomáhať dobroty svojho gazdu a dľa možnosti zachrániť ho od škody.

71. §. Jestli zbadá u súdruhov nevernosť povinný je to gazdovi oznámiť.

72. §. Ak by to zamleal, vtedy je on zodpovedný za všetku škodu, ktorej vyhnuť mohli v páde oznámenia, ale len v ten čas, jestli škodu robiaci nie je vstave ju vynahradíť.

74. §. Sluha povinný je podrobiť sa jak domovému poriadku, tak aj rozkazom gazdovým.

75. §. Bez predbežného vedomia a dovolenia gazdovho ani vo svojej záležitosti nemôže sa vzdialíť.

76. §. Zabránené jest vyše, skrze gazdu určitého termínu vystať.

77. §. Rozkazy. a napomenutia gazdove povinný je sluha s úctou a s poddaním sa prijáť.

78. §. Jestli sluha gazdu s neslušným držaním sa rozhnevá a tento ho za to pokarhá, vyhreší, alebo v menšej miere potrestá, zato nemôže hľadať sluha sudcovské zadosťučinenie.

79. §. Ani také výrazy a účinky gazdu oproti sluhovi svojmu nepovažujú sa za také, ako čo by bol chcel s tým sluhovi na cti ublížiť, ktoré oproti iným osobám za urážku sú držané.

80. §. Odhliadnuc od takých pádov, keď napadnutie gazdovo nebezpečím hrozí zdraviu alebo životu čelade, táto nesmie sa skutkom brániť oproti gazdovi.

81. §. Sluhove priestupky oproti gazdovi dľa pravidiel trestného práva so žalárom, alebo s verejnou nutnou prácou budú trestané.

82. §. Za ten čas, kým sluha pre takýto trest nemôže prácu svoju odbaviť, tak gazda má právo prácu tú na útraty sluhu skrze iného dať odbaviť.

Povinnosti gazdu.

83. §. Gazda povinný je sluhovi jak plat, tak aj odev v určitom čase vydať.

84. §. Jak je sluha aj na kost zjednaný, tak gazda povinný je mu to k sýtosti v dostatočnej miere udeliť. Nemožno prinútiť sluhu k jedeniu a prijatiu škodných, alebo oškľivých pokrmov. Jak by pre živnosť povstala hádka, tak v pochybnosti určitého usozumeuia policajná vrchnosť rozhoduje ohľadom miery a jakosti kostu sluhu,

86. §. Keď sluha v službe alebo skrze službu ochorie, tak gazda je povinný starať sa o jeho liečenie. A za to nemôže stiahnuť z platu služobníka.

88. §. Mimo tohoto gazda len vtedy je povinný starať sa o chorého sluhu, keď ten nemá na blízku príbuzných, ktorí by mu spomôcť mohli a dľa zákona sú aj povinní k tomuto.

89. §. Jak by príbuzní túto povinnosť nechceli vyplniť, tak do toho času, zakiaľ nad vecou prislúchajúca vrchnosť nerozhodne, gazda je povinný to konať.

90. §. Jestli je na blízku verejný ústav (špitál), kde podobných nemocných prijímajú, tak čelad trpeť musí, keď ju gazda tam umiestni.

91. §. V páde v 88. §. určenom právo má gazda útraty s liečením spojené stiahnuť z platu, ktorý mu na tento čas patrí.

92. §. Jak choroba dlhšie trvá, ako čas služby, tak prestáva povinnosť gazdu starať sa o sluhu.

93. §. V tomto páde ale povinný je vec predstavenstvu obce pred časom oznámiť, aby sa ono staralo o opateru takéhoto opusteného nemocného.

97. §. Pre nadávanie alebo šírenie takých zlých chýrov, skrze ktoré obťažaná je budúca výživa sluhu, môže tento u súdu hľadať zadosťučinenie.

Neplatnosť kontraktu skrze smrtný pád.

99. §. Jestli sluha umre, tak jeho nápadníci len ten plat a kostovné peniaze môžu žiadať, ktoré do nemoce upadnutia patrily sluhovi.

100. §. Pohrabné útraty na žibden pád nenie povinný gazda znášať.

106. §. Jestli sluha len z mesiaca na mesiac bol zjednaný, jestli by gazda pred 15-tym toho mesiaca

umrel, tak plat a kostové peniaze lea na bežiaci mesiac dostane, ináč aj na budúci mesiac.

112. §. Čas výpovede u sluhu v meste je 6 týždňov, u hospodárskeho sluhu tri mesiace pred vypršaním služobného času, ak len inak sa neustálil gazda so sluhom. Ak by ale u hospodárskych sluchoch inakšia výpoveď bola v obyčaji, tak behom päť rokov táto ostáva v platnosti. (48. §.)

113. §. Výpoveď u sluhov na mesiace zjednaných koná sa dňa 15. každého mesiaca.

DOPISY.

Zo Šariša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Naša šarišská stolica volí do krajinského snemu vyslancov, z ktorých bohužiaľ jeden-jediný je z ľudovej strany. Ostatní sú všetko z takých strán, ktoré náš ľud ani nepozná. Ako ale ľud náš nepozná tie politické stránky, z ktorých si vyslancov volí, tak zároveň nepozná ani tých vyslancov, ktorých si volí. Otázka je teda, ako si ľud takýchto vyslancov volí? Nuž odpoveď je na to jednoduchá. Volí si ich bez všetkej vedomosti nasilu, kroz notárov, stoličných pánov, židov, pálenkou opojený, zvedený, peniazmi podkúpený. Koľko je takých ľudí u nás, ktorí len za tým trúnkom idu, kde sa dáva jesť, piť a kde sa peniazmi rozhadzuje. Nenie tomu divu, že majú potom takých ablegátov, ktorí nič nestoja. Ako sa majú Šarišania pri voľbe držať a akého muža majú si za ablegáta voľiť, to im chcem dokázať príkladom makovických voličov. Týchto ablegátom je dr. Michal Artim. Poznajú ho nielen jeho voličia, ktorí si ho už po tretí krát vyvolili, lež takrečeno celá šarišská stolica.

V Zborove nie tak volia vyslanca, ako inde v Šariši. Tu najväčšia čiastka voličov prichodí z ďalekých dedín na 3—4 hodiny od volbišta vzdialených, vo veľkom sňahu, v tvrdej zime pešo a nepotrebujú ani pera, ani zástavy, tak idu do Zborova na voľbu. Aj vtedy, keď počas Tiszovszkých volieb, z Budapešte vyslaní agenti hrozným násilím kortošovali proti Artimovi na Bornemiszovu stranu, našiel sa len jeden valal, ktorí z Bornemiszom držali a aj to boli ľudia z «Týždennikovej» viery, totiž luteráni. Po iných valaloch málo kto sa dal zvieť peniazmi alebo pálenkou omámiť. Ten muž aj, ktorého si vyvolili, vskutku celkom zaslúži dôvery svojich voličov. Bojuje on neohrozene za svoju stranu, za stranu totiž kresťansko-ľudovú, s neunavenou usilovno-

stvou zastáva biedny národ v každej potrebe a záležitosti a na každom mieste. Jeho dvor je jednotajne preplnený húfmi ľudí, čo k nemu nielen z okresu, lež z celej stolice prichádzajú a žalujú sa mu v jejich tarachách a trápeniach ako dobrému otcovi a z jeho domu nikto bez pomoci a potešenia nevychádza, on žiadneho nezanechá. každého prednesenú prosbu vyslyší a pomáha každému. Môžu jeho nepriatelia ho napádať, pomlúvať koľko chcejú, jejich prenasledovanie mu nič neškodí, bo celý národ s vlastnými ičima vidí a zkusuje jeho dobré skutky. I teraz za najnovších časov žiaden zo šarišských ablegátov nepremluvil na sneme ani len jedného slovička: on ale i tam — a to jedinký ablegát z našej stolice — pozdvihol mužský hlas svoj, čítali sme jeho reč, z ktorej môžeme sa presvodčiť, že jeho srdce bije a žije za chudobný národ, je s ním tuho spojené a obetuje mu svoj čas a svoju prácu. Šarišania, učte sa z príkladu makovických voličov, voľte si vyslancov z kresťanskej ľudovej strany, ktorí nie pre seba hľadajú hodnosť a povýšenie, lež zastávajú vás, bránia vašu chudobu a bojujú zvlášte za práva a slobodu nášeho katolíckeho náboženstva. *Makovický*

Bánovce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Ako zvláštnu udalosť z nášeho mestečka treba mi na vedomie dať verejnosti, že náš katolícky spolok tovaryšský aj tohoto roku zariadil fašiankovú tanečnú zábavu s divadelným predstavením, čo sa nad všetko očakávanie podarilo. Celej zábavy tejto dušou bol zvlášte Vilhelm Jedlicska, knihovník spolku, ktorý horlivosťou a uduševnenosťou svojou získal si v najväčšej miere lásku a dôveru všetkých súdruhov svojich a celého obecnstva nášeho mestečka. Krásne ozdobená sieň, v ktorej sa predstavenie držalo a zariadenie v každom ohľade podareného predstavenia sú jeho zásluhy. Ku predstaveniu prišli: v maďarskej reči veselohra «Genoveva» od K. Ney a v reči slovenskej: «Kludní manželia» a «Pán Bochník pred parádou» od Pauloviča.

Sverep Tejfelnekykyho v Genoveve hral Vilhelm Jedlicska tak verne a správne, že všetci prítomní neprestávali mu hlučnými potleskami úplné uspokojenie svoje vyjavovať. Nie menej vyznačili sa: Karol Dilla, Karol Kunig, Jozef Vavra, Jozef Takubik, Pavel Halmes, Jozef Mistyina a Ondrej Garinek.

Aj slovenské predstavenie sa náležite podarilo. Karol Kunig, Michal Szitár, aj tu opäť Vilhelm Jedlicska, Ondrej Balazsovjech dokonale zodpovedali svojim sverepom. Po predstavení nasledovala tanečná zábava, akej snáď ešte ani nebolo v našich Bánovcach.

Pokladnici spolku vyše vstupného dali: Velkomožný pán Jozef Mihályik, opát-kanonik 40 korún; pán Ján Zamaróczy, hlavný slúžny 20 korún; dr. Árpád Martúnyi, kráľovský okresný slúžny 10 korún; pani grófka Miku-

lášova Zay 10 korún; prev. pán farár Ján Kaps 5 korún; pán dr. Béla Vranovich, pravotár 5 korún; pán dr. A. Wagner, pravotár 5 korún.

Všetkým týmto veľkodušným dobrodincom vyslovuje s týmto za milodary jejich najvrejšie vďaky

Správa spolku

Rozmary a žarty.

Z domácnosti.

Hosť (lichotive): Vy ste teda muzikant! Na jakom nástroji hráte?

Domáci pán (ochotne): Prvé husle!

Domáca pani (dôrazne): Ale len v bande!

Vie si pomôcť.

Lekár: Vy máte ešte horúčku a iste máte aj smäd?

Chorý: Od smädu si viem pomôcť; prosím len proti horúčke istý liek.

Neoprávnenosť.

Súdca: Ako to prijde, že ste v hostinci pána žalobcu nazvali somárom?

Obžalovaný: Napil sa z mojej fľaše...

Súdca: Hm. domnievam sa, že to nerobí žiaden somár!

Spisy redakcii zaslané.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvetý. Malému Ježiškovi v kytku sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr., Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

Zábavná Čítanka. Vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Dostal vyšly nasledujúce sošity:

Sošit 1. *Rozprávka z Polany*. Napísal A. B.

Sošit 2. *Láska*. Poveš. Dľa nemeckej pôvodiny podáva Martin Kollár.

Sošit 3. *Obrázky z hôr*. Napísal Fr. Urbánek.

Sošit 4. *Keď sa panstvo mení*. (Pôvodná poviestka z Hornej Trenčianskej.) — *Janko*. Poviedka Bohumila Brodského. — *Gazdičko*. (Dľa J. M. Kaličáka.) Podáva A. B.

Sošit 5. *Za čo sa ľudia súdia?* Dľa J. J. rozpráva Bielohorský.

Zivot Ježiša Krista, Božského Spasiteľa nášeho. Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. Spovolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kar-

tonirovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnom katolíckom dome.

Obradoslovie (Liturgika) čili učenie o svätých obradoch Cirkve katolíckej pre katolícke dievky. Spísal Fr. Richard Oswald, kňaz arcibiskupstva okrihomského. So schválením najdôst. ordinariatu ostrihomského. Trete illustrované vydanie. Nákladom Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave (Nagyszombat) 1906. Cena tvrdo viazaného výtisku 50 halierov.

Ježiš Priateľ Dietok. Modliaca a spevácka knižka pre školské dievky. Šieste vydanie, 332 strán. Cena jedneho výtisku v plátne viazaného 70 halierov. Za 80 halierov, ktoré sa môžu i v liste v poštových markách odoslať, pošle ju knihtačiareň Karla Sáľvu v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy) franko. Piesne (248) sa srovnávajú celkom s «Alleluja» spevníkom a z nich 48 sú vynótované. Každý rok sa z nej do 5000 výtiskov minie, dosiaľ za 10 rokov 52.000 (päťdesiatdva tisíc). Knižku zostavil Štefan Janovesik, farár likavský.

Môj Jožko. Veselohra v 3. dejstvách. Napísal Terézia Vansová. Dostal v knihtačiarňi Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena 60 halierov.

Členova knižočka Spolku Kresťanskej miernosti Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomského. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litánie najsl Srdca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Dennica. Ženský a rodinný list pre poučenie a zábavu. Redaktorka Terezia Vansová. Vychádza každý mesiac raz. Na rok predpláca sa 3 koruny. Do Nemecka 4 koruny. Do Ruska 2 ruble. Pre Ameriku 1 dollár. Pre ostatné cudzozemsko 5 korún. — Vydáva Fr. Votruba v Pešti (Budapest, VIII., Rákóczi-tér 3.), kam sa majú predplatky zasielať.

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ Rippény. Pekne ďakujeme za poslané veci. Uverejníme ako sme s terajšou materiou, čo je v tlači, hotoví.

Dopisovateľ Šariš. List dorazil. Uverejníme pod istým v budúcom čísle.

J. B. Tr. B. Pravda by to bolo dobre, keby tú chorobu páni lekári v novinkách opisovali. Veď oni to aj robia, lež len vo svojich novinkách, nie ale pre ľud. Záduch je pravda veľmi nepríjemná nemoc. Príčiny jej povstania sú rozličné. Hlavná vec je na tie mešky pozor dávať a keď možno v pokoji žiť. Tak keď je dakto v politickom ohľade veľmi nespokojný a trpí na záduch, tomu sa môže odporúčať na jeden, dva roky štátne sanatorium vo Vacove alebo v Segedine, tam záduch zaiste ztrati.

LÁMKU, pakostnicu, reumanajbezpečnej bieči Ľadový lieh. Jedna fľaška kor. 1 20. Szémann lekárnik. Hatvan.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

Jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytré a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej
nemoci veľká fľaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo
2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.

Poranenie

Jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť
pred zanečistením,

ponevác týmto z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana
ťažko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostried-
kom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkujúca a vý-
ťažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá
chráni rany, zánety i bol'asti mierni a javí chladivý účinok a tým
ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obrato osty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K.
16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal.
6 krabíc franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky
obalu opatrené sú ochrannou
známkou.

Hlavný sklad

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ
lekárňa „U čierneho orla“
v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti.

Oznamy prijíma administrácia

„KREŠTAN“

Budapest, Szentkirályi-úlica 28.

KRIŽOVÁ

CESTA.

Slovenská knižočka križovej cesty 32 strán v tvrdej
väzbe. Cnna 40 hal. 50 výtiskov miesto 20, 15 kor.

K objednaním:

U Oktató Népkönyvtár Budapest, Csömöri út 16.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do-
stanete za:

1.50
zl.

3.50
zl.

Nikkel Roskopf hodinky	1.50
Goldin Roskopf	2.-
Americké Roskopf hodinky	3.-
S dvojou pokrývkou	5.-
S 3. striebornou pokrývkou	5.-
hodinky	5.-
Tenké ocelové hodinky	3.50
Americké zlatodubl. hodinky	5.-
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50
Pôvodné «Omega»	9.50
Strieborná panciel retiazka	1.-
14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.-
14 karat. zlatý prstienok	2.-
Pendlové hodiny	2.80
So zvukom vážových zvonov	4.50
S muzikou	6.-
Kukučkové hodiny	2.50
Kuchynské hodiny	1.20
Budič hodiny	1.20
Budič v noci so svetlom	1.50
S dvojím zvonom	1.75
Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvoná s býčím strojom.	2.50

Troch rokov záruka na písme
za veci nezodpovedné vráti sa
peňaze. Rozposielanie s pošto-
vou dobierkou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethen-
strasse 27. (vlastný dom)

Treba pýtať s 2000 obrázkami
opatrený cenník franko a zdarma

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé driapané
9 kor. 60 hal.,
lepšie 12 kor.
Biele mäkké,
jak páper 18
kor.—24 kor.
Biele ako snah
makke ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobierkou franko; zamenenie s
nazpät prijati je pod touti vynim-
kou dovolenejšti sa pošto. é
utraty vynahradia. Benedikt
Sachsel, Lobes 135 (pošta
Pilsen Cechy.)

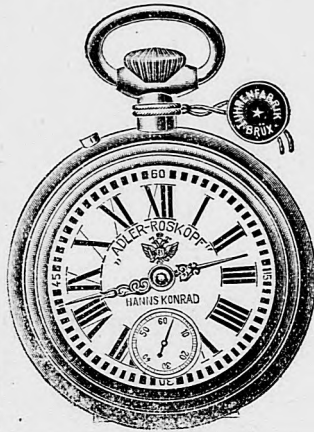
Predaj mlyna.

Mlyn a pri ňom pílu v dobrom
stave z rúk majiteľa možno kúpiť
v «Porube». Nytra m. Prie-
vidzsky okres. Anton Gra-
mer mlynár.

Zaznačené „Orl Roskopf“ hodiny.

Tieto jedine u mň sú k dostaniu a viných obchodoch predávať
sa nesmú. Potrebovať ich môžu zvlášte úradníci, žandári,
hospodári, financí, železničiarí a vobec všetci čo potrebujú dobre
a presne chodiace hodiny.

7 korun

Fajnė povodné «Orl Ros-
kopfa» anker remontoir ho-
diny, s anker strojom chodia-
com na pozlacených anti-
magnetom chránených ka-
meňoch, opravde em il čis-
likom, pevnou olovenou
ochrannou známkou, v pevnéj
obálke s pozlacenými rúč-
kami presne vyprobované
K 7.—. Tieisté s rúčkami
sekund K 8.—. S dvojou
pokrývkou bez ručiek sekund
K 10.50. S dvojou pokrývkou
a s rúčkami sekund K 11.50.
Opravde strieborne v obálke
bez ručiek sekund K 12.—.
Opravde strieborné s dvojou
pokrývkou bez ručiek sekund
K 17.—. Opravde strieborné
v tobočke, s dvojou pokrý-
vkou a s rúčkami sekund K
18.—. Za každé hodiny
3 rokov záruka na písme.
Rozposiela s poštovou do-
bievkou alebo pri poprednom
doposlani peňazi.

Ján Konrad prvá dielňa hodin Brúx
č. 1191. (Cechy).

úradne prisahaný šacovník, vyznačený c. k. ríšskym orlom, zla-
tými a striebornými medailami výstavy. Založený podnik 1887
vyvažá do všetkých krajov sveta. Cenník 3000 strán 300 obrázim
na žiadosť posielam zdarma a franko.

!!! S 16 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Odporuča pri úplnej záruke

benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným
podnikom, ta-ccz

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čis-enin.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jediva novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatebný stroj prítomnosti !!
Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gazdom aj medzi
domami slamou krytými. Cieľom rozšírenia týchto najnovších
strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatim atd.

O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto strojov podáva
zpravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Némefi (Sedmo-
kradsko). P. Toth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács).
Cenník na žiadosť zdarma a franko.

Pri objednávkách na
naše ohlasy, prosíme
odvolávať sa vždy na
naš časopis.